

Emin M. Ovat

**Öğretmen El Kitabı:
Türkçe Okuma Kitabım
ve
Türkçe Çalışma Kitabım
Seviye 3**

**Lærerveiledning:
Min tyrkiske lesebok
og
Min tyrkiske arbeidsbok
Nivå 3**

Kolofon Yayınevi

Kolofon forlag

Oslo 2009

ÖNSÖZ

Bu kitabı niçin hazırladık?

Norveç'te anadili öğretiminde pek çok sorunla karşı karşıyayız. Sorunların birçoğunun doğru saptandığını, ancak çözümler konusunda yapılan çalışmaların yeterli olmadığını söyleyebiliriz. Sorunların başında anadili derslerinin statüsünün zayıflatılması, sistemdeki belirsizlik ve ikidilli yetişen çocuklara uygun ders kitaplarının eksikliği gelmektedir. Tüm bu sorunlara rağmen 2006 yılında *Norveç Öğretim Programında (LK06)* anadili dersi için bir öğretim programı hazırlanmıştır.

Norveç Öğretim Programı (LK06) öğrencilerin yaşlarına göre değil, dil becerisi seviyelerine göre anadil dersi almalarını öngörüyor. Bu nedenle aynı yaşlardaki öğrenciler, dil becerilerine göre değişik kitabı da kullanabilecekler.

Anadil eğitiminin amacı öğrencilerin genelde dil becerilerini geliştirerek onların hem anadillerinde hem de Norveççe'de gelişmelerine katkıda bulunmaktır. Birçok öğrenciye bu nedenle okullarında anadil dersi alma olanağı verilmektedir.

Anadil eğitim programında bir dizi erişilecek hedefler ve kazanımlar bulunmaktadır. Bu hedefler ve kazanımlar üç seviyede düzenlenmiştir. Bu seviyelerin belirlenmesinde Avrupa Ortak Dil Gelişim Dosyası'ndan da yararlanılmıştır.

Kitapların hazırlanmasında öğrencilerin anadillerini sözlü ve yazılı kullanabilmelerine, anadillerinde okuyabilmelerine, hesaplama yapabilmelerine ve dijital araçları kullanabilme becerilerinin gelişmesine yardımcı olacak yaklaşımlar seçilmiştir.

Anadil Öğretim Programı dil becerilerinin gelişmesi için çalışmaların şu dört ana alanda düzenlenmesini öngörüyor: a) Dinleme ve konuşma, b) okuma ve yazma, c) dil öğrenimi ve ç) dil ve kültür. **Türkçe Kitabım** serisindeki tüm kitaplar gibi üçüncü seviyede olan elinizdeki **Türkçe Okuma Kitabım** ve **Türkçe Çalışma Kitabım** bu amaçlara uygun hazırlanmıştır. Okuma parçalarının seçiminde ve çalışma kitabının hazırlanışında amacımız bu kitaplar yardımıyla okuyan, anlayan, dinlenmesini bilen, araştıran, düşünen, yorumlayan, tartışan, düşüncelerini yazan, anlatarak paylaşan, öğrendiği dilini severek kullanan, kendini, çevresini, ailesinin geldiği ülkeyi ve dilini ve şu anda içerisinde yaşadığı ülkesini seven, doğayı, çok kültürlü toplumu tanıyan ve bir arada yaşama becerilerini geliştiren, bununla ilgili olumlu düşünceler geliştiren bireyler yetiştirmeye katkıda bulunmaktır.

1. Ünitelerdeki tema ve konularla ilgili düşünceler

Kitabımızda Norveççe dersine paralel ve Türkçe dersinin niteliğine uygun olarak seçilen üniteler ve onlara uygun tema ve konuların içeriklerini seçerken ve onlara dayalı sorular ve çalışmalar hazırlarken, bilgi basamağı yanında, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarındaki bilişsel gelişme özelliklerini ön plana çıkarmaya çalıştık.

Konuların ve resimlerin içerik açısından öğrencilerin yaşadığı ortama ve dünyasına yakın olmasına özen gösterdik. Türkçeyi doğru ve etkili kullanmaya özendirilen ve okuma zevki aşılayacak metinler seçmeye çalıştık.

Anadil öğretiminin sadece yazılı metinlere dayandırılmaması gerektiği düşüncesinden yola çıkarak resim, fotoğraf, karikatür, bulmaca, sayıştırmaca, gülmece, değişik dil oyunları gibi deyim ve atasözlere kitaplarda yer vermek istedik.

2. Açıklamalar bölümü

Okuma kitabındaki açıklamalar bölümünde öğrencilere bilgi aktarma yanında, onların metinleri kavramalarını kolaylaştıracak açıklamalara, kelimelerin anlamını onlara açıklamaya yer verdik.

Birçok metnin ne çeşit bir yazı türü (yazı çeşidi) olduğunu metinlerin altına yazmayı uygun gördük.

3. Anlayalım- Yorumlayalım

Okuduğumuzu anladık mı? Yanıtlayalım

Bu başlıklar altında öğrencinin, okuduğunu anlama çalışmalarında, okunan metnin anlaşılmasına yönelik yer, zaman, kişiler, olayların/düşüncelerin sıralanışı, neden-sonuç ilişkisi, iletilen düşünceler, yazarın bakış açısı, özetlemeyle ilgili sorular dışında, öğrencinin metin ile kendi yaşantısı arasında ilişki kurmasını sağlamaya olanak veren alıştırmaya ve araştırmaya sorulara da yer verdik.

Öğrencilerin kavrama düzeylerini düşünerek onları sıkacak, düzey altı ve çok sayıda gereksiz sorulardan kaçındık.

Öğrencilerin metni anlayıp anlamadıklarını, her çalışmada aynı tip sorularla değil, burada öğrencinin alacağı ve öğreneceği bilgi hedefi amaç alınıp, metnin içeriği ölçülüp, biçilip, tartılıp ve yine metnin özelliğine göre alıştırmaya soruları hazırladık.

Yazılı anlatım: Yazılı anlatım çalışmalarında, öğrencilerin yaşantısından, gözlemlerinden yola çıkarak rahatça yazabilecekleri, günlük hayatta gereksinim duyacakları konulara yer verdik. Öğrencilerin yazma korkularını gidermek, onları yüreklendirip cesaretlendirmek amacıyla onlara çalışmalar ve sorular hazırladık.

Sözlü anlatım: Kitabımızda, öğrencilerin etkili konuşabilmesine, duygu, düşünce, yaşantı ve güncel isteklerini doğru ifade edebilmesine; bilgi ve birikimlerini planlı, amaca uygun bir biçimde aktarabilmesine yardımcı olacak çalışmalara örnek gösterdik ve öneride bulunduk.

4. Dilbilgisi

Hepimizin bildiği gibi dil, toplu yaşamın doğurduğu en önemli olay ve bu yaşamın gerektirdiği en yararlı araçtır. Öğretim ve öğrenimin anahtarı, doğru bilgi aktarmanın en önemli yolu ve iletişimin en önemli sağlayıcısıdır. Dil olmasaydı, insanlara arasında iletişim, dayanışma ve uygarlık olmazdı. Bu denli önemli bir değer, görevini gereği gibi yapabilmesi, bir düzen içinde öğrenip işlenmesine bağlıdır. Bu düzenin adı *dilbilgisi* yani *dil kurallarıdır*. Bu nedenle öğrencilerimiz için önemli gördüğümüz birçok dilbilgisi konusunu ve onlara dayalı çalışmalarını ele aldık. Dilbilgisi kurallarını ezberlemek yerine onları sözlü ve yazılı çalışmalar yaparak kullanmak, ve kullanırken kuralların nasıl dilimize yansıdığını ele almayı öneriyoruz.

5. Alıştırmalar

Konuların işlenmesiyle, öğrencilerin söz varlığını genişletmeyi önemli görüyoruz. Metinlerden yola çıkarak belirlenmiş sözcükler üzerinde çeşitli çalışmalar yapılabilir. Öğrenciyi belli alanların sözcüklerine götürecek etkinliklerle çalışmaya yönlendirme de önemlidir.

Öğrencilerin sözcük hazinelerinde var olan ancak kullanmadıkları (edilgen) sözcükleri aktif olarak kullanabilmelerini sağlamak için çeşitli etkinlikler yapılabilir. Bunlar sözlü de yazılı da olabilir.

Yukarıda vurgu yaptığımız gibi dilbilgisi kurallarını ezber şeklinde öğretmek yerine, bu kuralların işlevini sezdirmek (Örneğin: bağlaçların, ilgeçlerin tümcelere kattığı anlamı sezdirmek) çok önemlidir.

6. Tasarım

Ders kitaplarının yalnız içerik açısından değil, tasarımıyla da estetik eğitiminde çok etkili bir araç olduğuna inanıyoruz. Bu nedenle, Türkçe Okuma ve Çalışma Kitabım, Seviye 3, Öğrencilerimizin günlük yaşamlarında yaşadıkları konuları (olayları) temel araç olarak belirleyip, severek yazıp, görsel eğitime katkıda bulunacak, beğenilerini inceleyecek, onlarda okuma sevgisi ve ilgisi uyandıracak kitaplar oluşturmaya çalıştık.

Tüm metinler ve etkinlikler en ince ayrıntısına kadar gözden geçirildi. Resim, fotoğraf, yazı, çizim, karikatür, renk ve şekiller daha sonra seçilip tasarlandı, kitap tümüyle hazır oluncaya kadar tüm çalışmalar tasarımcıyla birlikte yürütüldü. Kitaplarımızda şablonlaşmış resim ve çizimlerin yerine öğrencilerin algılama, düşünme, görsel düşünme, bilgi edinme, araştırma, yeteneklerini geliştirici, onları eğlendirecek, yönlendirecek özgün çalışmalara yer verildi. Resim ve çizimlerin, kitabımızdaki metinlerin içeriğiyle çelişmemesine, seviye III grubunun özelliklerini taşıyan çizim ve fotoğrafların kullanılmasına, ayrıca kız erkek figürlerinin eşit oranda olmasına özen gösterildi. Bunları yaparken seviye I ve seviye II kitaplarını da dikkate alarak, dil becerilerinin bir üst basabağa çekilmesine katkıda bulunacak çalışmalara yer verdik.

ÜNİTELERİN İŞLEVİNE İLİŞKİN, DERSE HAZIRLIK ÖNERİLERİMİZ

Amaçlar, Tema ve Konular:	Etkinlikler: Sözlü ve Yazılı Çalışmalar
Ünite 1: Tatil sonrası, Okulumuz ve Kitaplar	
- Kitap ünitelerle konuşuyor, bilgi toplama, -Yaşadığı çevreyi/okulu/arkadaşları tanıma, -Okuduğu düzeyine uygun bir metni tam ve doğru olarak anlayabilme. Kendini tanıma/ anlatabilme -Duygu, düşünce, tasarım, çevre ile ilgili izlenimlerini sözle, Türkçeyi doğru ve anlaşılabilir bir şekilde kullanarak anlatmaya isteklilik... -Yazma çalışmalarında iç yapı ilkelerini uygulama -Aktif söz varlığına sahip olabilme. -Tümce ile ilgili ilkeleri (bilgiyi) uygulayabilme.	- Çevreyi korumak için plan yapmak -Metinlerdeki olayı, duygu ya da düşünceleri neden- sonuç ilişkisine dayanarak söyleme/yazma ya da öneriler arasında seçim işaretleme. -Küme ve sınıf tartışmalarına katılma. - Okuduğu metinlerde ayrıntıları bulma/ yazma/ söyleme yada öneriler arasından seçim işaretleme. -Verilen bir tümceyi özne-yüklem uygunluğunu sağlayacak biçimde tamamlama.
Ünite 2: Yaşadığımız Yerler ve El Sanatları	
-Yaşadığımız yerleri tanıma, bilgi toplama -Duyguyu,düşünceyi,tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak sözle, doğru, anlaşılır ve etkili bir biçimde anlatabilme -Aktif söz varlığına sahip olabilme -Yazma çalışmalarında iç düzenleyim ilkelerini kullanma. -Türkçe'deki ad ve sıfat sözcük türlerini öğrenme ve Uygulayabilme	-Yaz mevsiminde yapılan işleri anlatma/sözcükler -Bir metnin çağrıştırdığı duygu,düşünce,yaşantı istek ve dileklerini söyleme ve yazma. Ya da verilenler arasından seçim işaretleme. -Duygu,düşünce ya da olayların, amaca uygun olarak anlatıldığı bir ürün oluşturma(yazı ve el işleri vb) -Yeni duyduğu (öğrendiği) sözcükleri,deyimleri, atasözlerini yerinde ve doğru kullanma. - Ad ve sıfat öğrenme. -Ailede ve yakın çevredeki el sanatları ile ilgili sözlü ve yazılı çalışma yapmak

Ünite 3: Dünya ve Uzay – Yaşama Prıltı Katan Gökyüzü

-Dünya ve Uzay hakkında bilgi sahibi olma. Duygu düşünce, tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olacak sözlerle, Türkçe'yi etkin bir şekilde kullanarak anlatmaya isteklilik kazanma
-Aktif söz varlığına sahip olabilme
-Başka basılı kaynaklardan yararlanabilme, bilgi toplama Uzaydaki varlıkları tanıma/adlandırma
-Birleşik adları tanıma / kişi zamirlerini öğrenme

-Gözlemlerini etkili biçimde anlatma. Yeni duyduğu (öğrendiği) sözcükleri yerinde ve doğru kullanma.
-Uzaydaki varlıkları oyunlaştırma çalışmasını başarıyla tamamlamak için çaba harcama
-Metindeki olay,durum, duygu ya da düşünceleri kendi tümceleriyle söyleme/yazma ya da verilenler arasından seçip işaretleme.
-Bir gökkuşağı çizip metine göre boyama/anlatma /yazma.

Ünite 4: Bilim ve İnsan Bizim İçin

-Okuduğu düzeyine uygun bir metni tam ve doğru olarak anlayabilme
-Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak sözle, doğru, anlaşılır ve etkili biçimde anlatabilme
-Aktif söz varlığına sahip olabilme
-Uzun Mehmet'in buluşunu kavrama ve anlama
-Takvim ve zaman bilimi hakkında bilgi sahibi olma Milat ve Hicret takvimi arasındaki zaman farkını anlama (Çağların adlarını öğrenme)
-İşaret zamirleri ve Kısaltmaların yazılışını öğrenme

-Metinlerdeki olay,durum, duygu ya da düşünceleri kendi tümceleriyle söyleme/yazma ya da verilenler arasından seçip işaretleme
-Uzun Mehmet'in buluşunu konu alan bu yazının ana düşüncesini anlatma/açıklama, Buluşları öğrenme.
-Milatan Önce (M.Ö.) ve Milatan Sonra (M.S.) arasındaki terim ve kavramları öğrenmek
-Bilimin insan yaşamındaki yerini açıklama
-İşaret zamirlerini ve kısaltmaları, tümcelerinde yerinde ve doğru olarak kullanma

Ünite 5: Dünyada Göç - Sorular ve Sorunlar

-Okuduğu metinlerde, duygu, düşünce tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak sözle, doğru anlaşılır ve etkili biçimde anlatabilme
-Okuduğu düzeyine uygun bir metni tam ve doğru olarak anlayabilme
-Göç'ün nedenlerini anlama (Köy ve şehir yaşamı)
-Belgisiz zamir ve düzeltme işaretlerini öğrenme

-Açık, anlaşılır, yalın ve doğru tümceler kurma Okuma ve konuşmaların akışını bozacak duraksamalar yapmama, Reni sözcükler öğrenmek
-Okuduğu metine uygun başlık bulma yazma/söyleme ya da önerilenler arasından seçip işaretlemek
-Göç ile ilgili sorunları ve sorunları araştırmak
- Bel. Zamir.yazım (imla) kurallarına uygun kullanm.

Ünite 6: Doğa ve Tabiat – Yeryüzündeki Oluşum Hareketleri

-Okuduğu konuları düzeyine uygun bir metni tam ve doğru olarak anlayabilme
-Duygu, düşünce,tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak sözle, doğru, anlaşılır ve etkili biçimde anlama
-Yazma çalışmalarında "dil ve anlatım" ilkelerini uygulayabilme,anlama, algılama, sezinleme
-Yeryündeki oluşum hareketleri hakkında bilgi sahibi olabilme (deprem, hava akımı, mevsimler,)
-Soru ve iyelik zamirlerini öğrenme, Soru sorma!

-Metindeki olay, durum duygu ya da düşünceleri kendi tümceleriyle anlatma/söyleme/yazma ya da önerilenler arasında seçip işaretleme
-Metindeki farklı olay, durum, duygu ya da düşünceleri karşılaştırarak söyleme/yazma ya da verilenler arasında seçip işaretleme/Soru sorma, betimleme
-Açıklayıcı anlatım yollarını (tanımlama, karşılaştırma,örnekleme)yazılarında kullanma
-Bilimsel bulgu ve araştırmalarla ilgili konuşma
-Okuduğu metinle ilgili sorular çıkartabilme/ sorabilme.

Ünite 7 : Anlaşmak, Anlaşmazlıklar, Arkadaşlıklar ve Bir arada Yaşamak

-Anlaşmazlık çözme. Bir arada yaşama Kural saptama. Dış görünüşe göre insan betimleme, İletişimi öğrenme
 -Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak sözle, doğru, anlaşılır ve etkili biçimde anlatabilme
 -Düzeyine uygun bir konuyu konuşma ilkelerine uygun olarak (jest,mimik,tonlama,vurgu ve içerik arasındaki uyumu sağlama, Sunabilme
 -Fiil/Eylem, Özne ve virgül ile ilgili dilbilgisi ilkeleri (bilgiyi) uygulayabilmek

-Konuşmaya (gerekirse) dinleyicilerin düzeylerine uygun bir hitapla başlama
 -Konuşma bitiminde dinleyicilere teşekkür etme
 -Konuşurken konu dışına çıkmama, konudan ayrılma. Konuşulanları dikkatle dinleme
 -Okuduğu bir metindeki kapalı anlatımları (simgele-ri imgeleri vb.)bulma/yazma/söyleme/ ya da önerilerde bulma
 -Verilenler arasında eylemve anlatım bozukluğu olan ve olmayan tümceyi bulma/yazma/söyleme/düzeltilme, tartışma ve konuşma ortamı yaratma

Ünite 8 : Sağlıklı Yaşam ve Boş Zamanlarımızı Değerlendirmek

-Hava ve insan, Çevre sağlığıyla ilgili bilgi toplama
 -Duygu,düşünce,tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak sözle,doğru, anlaşılır ve etkili biçimde anlatabilme
 -Aktif söz varlığına sahip olabilme
 -Eylemlerde kişi ve davranış biçimlerini öğrenme

-Metindeki olay, durum, duygu ya da düşünceleri kendi tümceleriyle anlatma/söyleme/yazma/ ya da verilenler arasında seçip işaretleme
 -Konuşma konusu ile ilgili bilgileri bir sıraya koyarak anlatma, Sağlıklı yaşamın yararlarını anlatma
 -Bir işin yapılışını madde madde yazma

Ünite 9 : Fakir ve Zengin – Savaş ve Barış

-Duygu,düşünce,tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak, düşüncelerini sözle, doğru ve anlaşılır biçimde etkili anlatabilme
 -Düzeyine uygun bir metni doğru anlamlandıracak biçimde sesli okuma becerisi oluşturma
 -Aktif söz varlığına sahip olma, Düzeyine uygun konuşmaları (ilkelere uygun olarak) dinleme becerisi
 -Eylemlerde zaman kullanma ve Sesli uymumu kavram.

-Açık anlaşılır, yalın ve doğru tümceler kurma, konuşmanın akışını bozacak duraksamalar yapmama, tekrarlara yer vermeden konuşma
 -Ses tonunu metnin anlamına ve duygusuna göre ayarlama, Çok anlamlı sözcükleri doğru kullanma
 -Bir metnin veya bir resmin, fotoğrafın, karikatürün çağrıştırdığı duygu,düşünce,yaşantı, istek ve dileklerini açık, düzgün bir şekilde anlatıp yazma

Ünite 10: Yaşadığımız Yerlerde Tarihi Eserler ve İnsan İzleri

-Yaşadığımız yerler hakkında bilgi sahibi olma
 -Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerini sözle anlatma, Türkçeyi doğru ve güzel kullanarak anlatmaya isteklilik
 -Basılı kaynaklardan (Türkçe-Norveççe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü, yazım klavuzu, ansiklopedi vb.)kaynaklardan yararlanma.
 -Okuduğu düzeyine uygun bir metni tam ve doğru olarak anlayabilme
 -Eylem/fiil (matar) çekimlerini ve noktalama (:) ki nokta üst üste vurgulamasını kullanma

-Metindeki olay, zaman yer ve tarih göstererek, duygu ya da düşünceleri söyleme/yazma ya da verilenler arasında seçip işaretleme
 -Belli bir konuda bilgi edinmek için en uygun kaynağa başvurmak, Araştırmak!
 -Verilen bir sözcüğün eş anlamlısını (anlamdaşını)/ Yakın anlamlısını bulma (yazma/söyleme ya da öneriler arasında seçip işaretleme)
 -Eski ve yeni'yi karşılaştırmak (zamanlama bak.)
 - Yaşlı insanlardan eski hikayeler dinleme
 -Fiil/Eylemler de tümce/cümle kurmak

Ünite 11: Dünden Bugüne Türkiye: Atatürk, Cumhuriyet ve Ulusal Marşımız

-Büyüklerimizin geldiği yerin tarihini öğrenme -Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyetini kurmasını kavrayabilme -Atatürk'ün yaptığı ve yazdığı eserleri tanımaya ilgi duyma ve Ulusal Marş hakkında bilgi sahibi olabilme -Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerini sözle, Türkçeyi doğru ve güzel kullanarak anlatmaya isteklilik, Atatürk'ün kişiliğini ve özelliklerini kavrayabilme -Yazma çalışmalarında "dil ve anlatım" ilkelerini uygulayabilme -Türkiye ve Norveç'i karşılaştırma -Rivayet Bileşik zamanı, tırnak « », ve parantez ( ) işaretlerini kullanma	-Atasözleri, Deyim ve vecizelerini anlatma/açıklama -Atatürk'ün birleştirici ve bütünleştirici bir insan olduğunu örnekler vererek açıklama -Açıklayıcı anlatım yollarını (tanımlama, karşılaştırma, örnekleme, tanık gösterme) yazılarında kullanma -Rivayet bileşik zamanını, mastar ekleriyle Türkçede doğru kullanmaya özen gösterme, alıntı yapma

Ünite 12 : İnternet, Mektup, Dilekçe ve Gezi Hatıralarım

-Edebiyat ve sanat yazılarını okumaya isteklilik -Gazetelerden bir makaleyi/metni okuma, anlatma -Değişik yazı türlerini tanıma, -Gazete başlıklarından haber ve bilgi toplama -Haberleşme araçlarından yararlanma -Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak sözle, doğru, anlaşılır ve etkili biçimde anlatmaya isteklilik -Okuduğu düzeyine uygun bir metni tam ve doğru anlayabilme -Aktif söz varlığına sahip olabilme -Türkçedeki sözcüklerin anlam özellikleri bilgisi ve sözcüklerin yapı özellikleriyle ilgili ilkeleri anlama ve uygulayabilme -Yazma çalışmalarında "dış yapı" (dış düzenleyim) ilkelerini uygulayabilme -Tümce ile ilgili ilkeleri (bilgiyi) uygulayabilme -Fiil/Eylemlerini doğru kullanmayı anlayabilme	-Rol paylaşımıyla metni canlandırma (dram/teyatro) -Makale veya metin üzerine konuşma/görüş belirtme -Resimleri anlatıp betimleme, Kendini tanıtma -Deyim ve atasözü açıklama ve kullanma -Gazete haberi yazma -Yurt ve dünya sorunlarıyla ilgili görüşlerini söyleme, Açık, anlaşılır, yalın ve doğru tümceler kurma -Konuşup yazarken konu dışına çıkmama -Metindeki karakterlerin özelliklerini kendi tümceleriyle yazma/söyleme ya da önerilenler arasında seçim işaretleme, Kişileri betimleme yapma -Okuduğu metinde geçen benzetmeleri, kişileştirmeleri, karşılaştırmaları açıklama/söyleme/yazma ya da önerilenler arasından seçim işaretleme -Resmi ve özel mektup türünün gerektirdiği biçim özelliklerine uyma -İstenilen çeşitte tümce(eylem, devrik, kurallı, olumlu, olumsuz, basit, birleşik, sıralı) yazma/söyleme

Ünite 13 : Demokrasi ve İnsan Hakları – Barış İçinde Yaşamak (Birleşmiş Milletler Örgütü ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi)

-Hoşgörülü olabilme, Birlikte yaşayabilme, Aile ve toplumların yönetiminde kişi ve kurumların rolü
- Gazete vb.görsel yayınlardan bilgi toplama
-Anlaşmazlık çözme, Kural saptama, Hareket davranış vb.olay betimleme
-Yaşadıklarını gördüklerini anlatabilme
-Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak sözle, doğru, anlaşılır ve etkili biçimde anlatma, betimleme
-Okuduğu düzeyine uygun bir metni tam ve doğru olarak anlayabilme
-Aktif söz varlığına sahip olabilme
-Eylem/fiillerde türeyen adları kavrama ve anlamak

-Başka diller üzerine (anadil, iki dillilik ve çok Dillilik hakkında) konuşmak
-Çok kültürlü ortamlarda bir arada yaşama hakkında olumlu görüş belirtme
-Ortak konular hakkında tartışma konuşma/yazma
-Kendini tanıtmak
-Görüş açıklama, gerekçe gösterme, tartışma
-Bir metnin, karikatürün, fotoğrafın resmin çağrıştırdığı duygu, düşünce, yaşantı, istek ve dileklerini söyleme/yazma ve olay betimleme
-Metindeki olay, durum, duygu ya da düşünceleri neden-sonuç ilişkisine dayanarak yazma/söyleme ya da öneriler arasından seçip işaretleme
-Eylem/fiil sözcüğünü ve tür adlarını, tümcelerde yerli yerinde kullanma

Ünite 14 : Tanınmış Türk Yazarları

-Türk Dili ve Edebiyatı'nda çalışmalarıyla katkısı olan veya olmuş yazar ve araştırmacıları tanıma
-Norveç Dili ve Edebiyatı'na, çalışmalarıyla katkıda bulunmuş yazar ve araştırmacıları tanıma

-Nobel Edebiyat ödülü hakkında bilgi toplama
- Değişik konu ve temaları içeren roman, hikaye, tasal, şiir, fıkra gibi yazıları tanıma
-Gazete, Edebiyat ve sanat dergilerini okuma

Ünite 15 : İnsanlar Arasında Sosyal ve Kültürel İletişim

-Farklı kültürlerde kutlanan doğum günü ve bayram şenliklerini anlatmada isteklilik
-Değişik kültürlerden öyküler, şarkılar, fıkralar,halk oyunları, Olimpiyat oyunları ve benzeri sportif etkinlikler hakkında bilgi sahibi olabilme
-Kültürle ilgili kelime ve terimleri anlayabilme, kavrayabilme
- Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerini sözle, doğru, anlaşılır ve etkili biçimde anlatabilme
-Aktif söz varlığına sahip olabilme
-Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerin konuşma ilkelerine uygun olarak sözle, doğru, anlaşılır ve etkili biçimde anlatabilme
-Zaman ve yer olarak geldiği ya da yaşadığı ülkeyi, yeri, coğrafya'yı değişik yönlerle tanıma, bilgi toplama
-Tümcede ismin hallerini (adın durumlarını) yazım çalışmalarında uygulayabilme

-Kültürler arasındaki farkı kavrama, saygı duymayı, hoşgörüyü öğrenme, hiç tanımadığı bir insanla iletişim kurup arkadaş olabilme, mektulaşabilme vb.
-Postacının yaptığı işi betimleme, canlandırma şarkı olarak söyleme
-Duygu, düşünce ya da olayların, amaca uygun olarak anlatıldığı bir ürün oluşturma
-Kültür dallarını tanıma anlam verme/anlatma/yaz.
-Kültürünü, sanatını öğrenme, çarşı pazarını gezip görme, halkın yaşamasını yakında tanıma
-Bir metnin (resmin, fotoğrafın, karikatürün) çağrıştırdığı duygu, düşünce, yaşantı, istek ve dileklerini açık ve düzgün bir şekilde söyleme/yazma
-Tümcede, Eylem/fiilin tamamlanması olan ismin hallerini (adın durumları) eksiksiz ve yerli yerinde kullanma, tam ve doğru olarak yazma

Ünite 16 : Deyimler (Beylik Sözler) ve Atasözleri

-Çeşitli konuşmalarla deyimler ve atasözlerini pekiştirme
 -Şifreli yazı okumaya isteklilik, gizli yazılar bulma ve geliştirme
 - Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü, yazım klavuzu, internet ansiklopedi vb. kaynaklardan yararlanabilme.
 -Aktif söz varlığına sahip olabilme
 -Duygu,düşünce,tasarım ve izlenimlerini konuşma ilkelerine uygun olarak sözle, doğru, anlaşılır ve etkili biçimde anlatabilme
 -Örneğin:Atatürk'ün "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" özdeyişini kavrayabilme, atasözlerini anlama
 -Düzeyine uygun konuşmaları (ilkelere uygun olarak) dinleme becerisi
 -Okuduğunu tam ve doğru anlayabilme isteklilik
 -Anadil ve yabancı dildeki deyim ve atasözlerin önemini kavrayabilme
 -Türkçe'deki sözcük türleri bilgisi Edat "ilgeç" ve Ünlem (!) işaretini yerli yerinde kullanabilme...
 -Duygu,düşünce, tasarım ve izlenimlerini kısa öz, ifade etme sanatını kazanma,
 - Bilimin önemini anlatma/açıklama/kavrama

-Gizli yazı için anahtar liste hazırlama
 -Belli bir konuda bilgi edinmek için en uygun kaynağa başvurma
 -Milli kültür ile dil arasındaki ilişkiyi açıklama
 -Her konuyu paragraflara bölerek yazma, her paragrafta veya tümcede; tek bir düşünce, duygu ya da olay ele alma, her düşünceyi bir paragraf içinde geliştirmeye ya da olay/durum/düşünce/ duygu ile ilgili bağımsız bir paragraf oluşturma
 -Verilen bir sözcüğün çağrıtırdığı sözcükleri bulma!
 - Konunun açıklanmasına katkı sağlayacak düşüncelerini ya da (varsa) konuşmacı tarafından açıklanmayan kısımları özlü biçimde açıklama/anlatma.
 -Yabancı dilden gelen sözcüklerin yerine Türkçe'lerini kullanmaya özen gösterme
 -Edat (ilgeç): "mi" ilgecinin tümceye kattığı anlamı söyleme/yazma ya da söylenenleri seçme
 -Türkçe yazımlarda "-de" bağlacını tümcelerinde doğru kullanma/yazma
 -Okuma, yazma ve araştırma ile ilgili değişik Yöntemlerle çalışma yapmak

ÜNİTE KONULARINA İLİŞKİN EK BİLGİLER:

Ünite ve tema konularının işlenmesinde, anadil öğretmenlerine yardımcı olmak amacıyla bazı yazı tanımlamalarını harf sırasına göre aşağıya aktarmış bulunmaktayız:

ANI (Hatıra): Bir kişinin başından geçen olayları anlatan yazı türüne ANI denir.

- Anı yeni yetişen nesillere örnek olması,
- Geçmiş zamanın yaşayışını ve geleceğini yansıtmaması bakımından çok önemlidir.

ATASÖZÜ: Atalarımızın tecrübelerinden oluşan, kimin söylediği belli olmayan kısa, geniş anlamlı sözlere **ATASÖZÜ** denir. Dünyamızdaki her ülkeden kaynaklanan atasözleri bulunmaktadır.

AÇIK OTURUM (Panel, sempozyum, forumun genel adıdır.): Daha önceden tespit edilen bir konunun genişçe bir salonda dinleyiciler önünde yapılan tartışmaya **AÇIK OTURUM** denir.

AYTIŞMA (Münazara): Seçilen konuya ilişkin taraf veya tarafların fikirleri, delilleri, savunabilme, açıklama veya kanıtlamada bulunabilmeleri yönüyle yapılan tartışmaya **AYTIŞMA (Münazara)** denir.

Not: Aytışmada gerçeği bulmaktan çok, fikir, delil, anlatım, açıklama, savunmada güçlü yönler aranır.

BİBLİYOGRAFYA: Kitap, gazete, dergi veya bunlarda çıkan yazıları tanıtan yazı türüne **BİBLİYOGRAFYA** denir.

BİYOĞRAFİ: Bir kişinin yaşam öyküsünün başkaları tarafından anlatılmasına **BİYOĞRAFİ** denir.

BETİM (Tasvir): Varlıkların niceliklerini yani nasıl ve nice olduklarını anlatan yazı türüne **BETİM (Tasvir)** denir.

DENEME : Bir yazarın, herhangi bir konu üzerinde, özel görüş ve düşüncelerini iddiasız, kesin kurallara varmaksızın anlattığı yazı türüne **DENEME** denir.

DESTAN: Bir kahramanlık öyküsü veya bir olayı anlatan yazı türüne **DESTAN** denir. (Oğuz, Ergenekon Destanları gibi)

DİLEKÇE: Bir dileği belirtmek için resmi makamlara sunulan, imzalı ve adresli, yazı türlerine **DİLEKÇE** denir.

- İş mektupları ve Sipariş (ısmarlama) mektupları, bir devlet kurumuna ya da özel kuruluşlara hitaben yazılan vb. yazılar, birer dilekçedir.

DİYALOG (Karşılıklı konuşma): Oyun, roman, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok insanın karşılıklı (anlaşmak, uyum sağlamak amacıyla...) yaptıkları konuşmalara **DİYALOG** denir.

ELEŞTİRİ (Tenkit): Gerçeği ortaya koymak, iyi kötü yönleri belirtmek, anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla inceleme yapılan yazı türüne **ELEŞTİRİ** denir.

FIKRA (Gazete ve dergilerde çıkan fikir yazıları): Gazete ve dergilerin belirli sütunlarında güncel konuları ele alan, başlıklı, imzalı yazı türü.

Ayrıca, bir olayı güldürü yönüyle anlatarak, olaydan bir ders çıkararak nükteli yazılara da **FIKRA** denir. Örnek: Nasrettin Hoca, Bektaşî, Temel Reis Fıkraları gibi.

FABL: Kişileri, hayvanları, bitki, eşya ve diğer varlıkları insanlar gibi konuşturarak bir olayın anlatılması ve bu olaydan bir ders çıkarılmasına **FABL** denir.

FORM: Konu üzerinde daha aktif düşüncesi, bilgisi veya deneyimi olanların topluma bilgi vermek ve karşılıklı konu dışına çıkmadan tartışmada bulunmak için yapılan toplantılara **FORM** denir.

GEZİ (Seyahat): Gezip görülen yerlerin ilginç yönlerini anlatan yazı türüne **GEZİ YAZISI (Seyahatname)** denir.

KONFERANS: Bilirkişilerin ve araştırmacıların, fen adamlarının, sanatçıların bir konu hakkında görüşlerini özel toplantılarda, radyo, televizyon ve internette belirtmek için yaptığı konuşmaya **KONFERANS** denir.

MAKALE: Yazarın herhangi bir konuda bilgi vermek, bir gerçeği açıklamak veya ispatlamak için kanıtlar göstererek yazdığı gazete ve dergi yazılarına **MAKALE** denir.

Makale ile Fıkra arasındaki farklar:

- a) Fıkralar daha çok yazarın özel görüşünü yansıtır.
- b) Makaleler kanıtlara dayanır. Konu hakkında bilgi verilir, açıklama yapılır ve kanıtlamada bulunulur.
- c) Fıkralar kısa, makaleler daha uzundur.
- d) Fıkralarda anlatım söyleşi havasında olurken, makalede anlatım daha ciddidir.

MEKTUP (Yazıt): Yazılış biçimlerine göre mektuplar iki türde yazılır.

a) Özel Mektuplar: Uzakta bulunan anne, baba, kardeş veya bir arkadaşınıza hitaben, gelecekle ilgili tasarılarınızı, amaçlarınızı, duygu ve dileklerinizi anlatıp yazdığınız yazı türlerine " **ÖZEL MEKTUP** " denir.

Özel mektuplar: Birbirine yakın iki kişiyi ilgilendirir. Ancak, mektuplaşanlar sanatta, düşüncede, politikada vb. önemli yeri olan kişilerse, özel mektuplar da tarihsel bir değer kazanır.

b) İş veya sipariş mektupları: Bir işle ilgili olarak yazılan mektuplara denir. Sipariş (ısmarlama) mektupları, bir yerden birşey satın almada kullanılan bir mektup çeşitidir. Devlet kurumuna ya da özel kuruluşlara hitaben yazılan yazılar vb. dilekçeler birer **iş mektubudur**.

Not: Mektuplarda istek açık (anlaşılır biçimde) ve eksiksiz olarak belirtilir. Tarih, hitap, adres ve imza açıkça yazılıp, saygılı bir dil kullanılır.

MİZAH: Kişilerin ve düzenin bozuk yönlerini güldürücü ve eğlendirici sözlerle anlatarak eleştiren yazılara **MİZAH** yazı türü denir.

MASAL: Gerçek dışı olayları anlatan yazı türlerine **MASAL** denir.

a) Türk Masalının yapısı

Türk masalları genellikle bir **tekerleme** ile başlar. Aşağıdaki değişik masal tekerlemeleri görüyorsunuz.

TEKERLEME I	TEKERLEME II
<i>Bir varmış bir yokmuş. Allahın kulu çokmuş. Evvel zaman içinde, Kalbur saman içinde, Deve tellal iken, Sıcan berber iken Ben on beş yaşında iken Anamın babamın beşiğini Tıngır mıngır salları iken, Var varanın Sür sürenin Destursuz başa girenin Halı budur hey!....</i>	<i>Evvel evelken Kediler berberken Ben küçükken Dediler " baban dünyaya gelmiş" Vardım beşiğini sallamaya Beşik devrildi Başladı ağlamaya Anamın yüzünü duman bürüdü Oklava üstüme yürüdü Ben kaçtım o kovaladı Fırladım çıktım tepeye Pireye bindim Mandayı heybeme koydum Az gittim uz gittim Dere tepe düz gittim...</i>

TEKERLEME III

Evvel zaman içinde,
Kalbur saman içinde,
Cinler top oynarken eski hamam içinde...
Ben deyim şu ağaçtan,
Siz deyin şu yamaçtan, uçtu uçtu.
Gümüş uçmadı, Memiş uçtu.
Uçar mı, uçmaz mı demeye kalmadı,
Anam düştü eşikten,
Babam düştü beşikten...
Biri kaptı maşayı, biri aldı kaşağı,
Dolandım durdum dört köşeyi...

TEKERLEME IV

Bir varmış bir yokmuş,
Evvel zaman içinde,
kalbur saman içinde,
Keçi berber iken,
Deve tellal iken
İnek hammal iken,
Horoz imam iken,
Ben dedemi beşikte tıngır
mıngır salları iken,
Anam kaptı yarmayı, ben kavradım
sarmayı...

MANZUME: Ölçülü ve uyaklı yazılara **MANZUME** denir.
(Örneğin İstiklal Marşı gibi)

MİT: Olağanüstü bir iş, olağanüstü bir kahraman tarafından, tarih öncesi bir zaman içinde yapıldığını anlatan bu tür masllara **MİT** denir. Mitlere efsane de deniyor. Mitleri inceleyip araştıran bilime de **MİTOLOJİ** denir.

OYUN (Piyes – Tiyatro): Hayat olaylarını sahnede canlandırmak için yazılan yazı türüne **OYUN (Piyes – Tiyatro)** denir.

TİYATRO İLE İLGİLİ BİLGİLER

SAHNE: Tiyatro eserlerinin oynandığı yere denir.

PERDE: Piyesin büyük bölümlerinden her birine perde denir.

FUAYE: Tiyatro binasında seyircilerin beklediği, dinlendiği yere denir.

KULİS: Tiyatroda sahnenin girişinde ve yanlarında bulunan; sanatçıların hazırlandığı, dinlendiği veya sırasını beklediği kısma **KULİS** denir.

ARTİST: Güzel sanatlardan birini meslek edinen kimse, sanatçı, sanatkâr.
Örneğin tiyatro ve perde oyuncularına **"ARTİST"** denir.

AKTÖR: Tiyatro oyuncularından erkek oyunculara **"AKTÖR"** denir.

AKTRİS: Tiyatronun kadın oyuncularına **"AKTRİS"** denir.

FİGÜRAN: Oyuna yardım eden ve konuşması olmayan oyuncuya **"FİGÜRAN"** denir.

REJİSÖR: Tiyatro ve sinema oyunlarında oyuncuların rollerini dağıtıp oyunu düzenleyen, metin, yorum, dekor, müzik gibi öğeler arasında birlik sağlamaya çalışan sanatçı, yönetmen.

MAKYAJ: Tiyatro oyuncularının görünümündeki değişikliği yapmaya **"MAKYAJ"** denir.

KOSTÜM: Tiyatro oyuncularının oyunun gereği olarak giydikleri giysilere " **KOSTÜM** denir.

SÜFLÖR: Oyunculara konuşmaları fısıldayan kimseye " **SÜFLÖR**" denir.

MİMİK: Oyuncuların yüz hareketlerine denir.

JEST: Oyuncuların vucut hareketlerine denir.

TIYATRO ÇEŞİTLERİ

KOMEDİ: Yaşamın gülünç yönlerini konu alarak insanlara ders vermek amacıyla yazılmış tiyatro türüne " **KOMEDİ**" denir.

DRAM (DRAMA): Yaşamın acıklı, hem de gülünç, taraflarını işleyerek insanlara ders veren tiyatro türüne " **DRAM**" (**DRAMA**) denir.

TRAJEDİ: Yaşamın acıklı yönlerini konu edinerek insanlara bir ders veren tiyatro türüne " **TRAJEDİ**" denir.

OTOBİYOĞRAFİ: Bir kişinin kendi yaşam öyküsünü kendisinin anlatmasına " **OTOBİYOĞRAFİ**" denir.

ÖZDEYİŞ (Vecize): Söyleyeni belli olan kısa fakat geniş anlamlı özlü sözlere " **ÖZDEYİŞ (Vecize)** denir.

ÖYKÜ (Hikaye): Gerçek yada gerçeğe uygun olayları anlatan yazı türüne " **ÖYKÜ(Hikaye)** denir.

ÖYKÜ İLE İLGİLİ BİLGİLER

Bir öyküde (hikayede) olay, olayla ilgili kişiler ve olayın geçtiği çevre ve zaman bulunur.

- a) Olay hayatın bütününden alınmış tek bir hayat parçasıdır.
- b) Çevre bakımından sınırlı ve tektir. Tasvirlerle uzun uzun anlatılır.
- c) Zaman bakımından, hayatın kısa ve bir anıyı anlatım süresidir.

Hikayede olayın anlatılması aşağıdaki şekilde olur:

- 1. GİRİŞ (Serim):** Bu bölümde konu, olay ve olayın kişileri tanıtılır.
- 2. GELİŞME (Düğüm):** Olayla ve kişiyle tanışan okuyucu, öykünün (hikayenin) karanlıklarını ile gelişen olayın içine sürüklenir.
- 3. SONUÇ:** Olay yavaş yavaş çözülür ve bir sona ulaşır.

PANDOMİM: Konuşmadan, hareketlerle anlatılan tiyatro eserlerine " **PANDOMİM** denir.

PANEL: Bir konunun dinleyiciler önünde, sohbet havası içinde birkaç kişi tarafından tartışılmasına " **PANEL** denir.

PORTRE: İnsanların iç ve dış özelliklerini yani nasıl ve nice olduklarını belirten yazı türlerine **PORTRE** denir.

a) **Fiziki portre:** İnsanın sadece dış görünüşünü anlatan portre türüne " **fiziki portre**" denir.

b) **Ruhi portre:** Kişilerin karakter ve ruh özelliklerini anlatan portre türüne ise "**ruhi portre**" denir.

RÖPORTAJ: Araştırma, soruşturma sonucu veya izlenimlerden oluşan yazı türüne **RÖPORTAJ** denir.

ROMAN: Gerçek ya da gerçeğe uygun birbirleriyle ilgili birçok olayı bir temel düşünce etrafında toparlayarak anlatan yazı türüne **ROMAN** denir.

ROMAN İLE ÖYKÜ (HİKAYE) ARASINDAKİ FARKLAR:

1. Öyküde olay tektir. Roman ise birçok olayların birleşmesidir.
2. Roman hayatı, öykü hayatın kısa bir parçasını anlatır.
3. Öyküde kişiler azdır, romanda kişi çoktur. Romanda uzun karakter çözümlenmeleri vardır.
4. Romanda uzun ve sürekli bir zaman vardır. Öyküde ise zaman kısadır.
5. Romanda çevre geniş, öyküde ise sınırlıdır.
6. Öyküde olduğu gibi, romanda da **GİRİŞ** (Serim), **GELİŞME** (Düğüm) ve **SONUÇ** bölümleri vardır.

SEMPOZYUM: Bir konunun çeşitli yönleri üzerinde, aynı oturumda, değişik kişiler tarafından yapılan seri konuşmalara **SEMPOZYUM** adı verilir.

SÖYLEV (Nutuk): Bir duyguyu veya bir düşünceyi topluluğa benimsetmek amacı ile yapılan özlü ve inandırıcı konuşmaya **SÖYLEV (Nutuk)** denir.

SÖYLEŞİ (Sohbet): Yazarın konuda fazla derinleşmeden okuyucu ile konuşur gibi gazete ve dergiler için yazdığı yazı türüne **SÖYLEŞİ (Sohbet)** denir.

SENERYO: Bir filmin çekilmesine temel olan yazılı metin, filmin plan ve sahnelere uyarlanıp bölünmüş hikayesine **SENERYO** denir.

ŞİİR: Mısra ve dizeler biçiminde yazılan, insan ruhunda derin ve güzel etki bırakan, sanat değeri taşıyan yazılara **ŞİİR** denir.

ŞİİR VE MANZUMEYE İLİŞKİN GENEL BİLGİ:

DİZE: (Mısra) Manzuma ve şiirin bir satırına "**dize**" denir.

BEYİT: Anlam bütünlüğü veren iki dizeye "**beyit**" denir.

KITA: Bir bütünlük gösteren iki dizeden çok dize topluluğuna "**kita**" denir.

KAFİYE(Uyak) : Şiirde, mısra ve dizelerin sonunda tekrarlanan ve aynı sesi veren hecelelerin benzeşmesine "**kafiye veya uyak**" denir.

UYAK (Kafiye) ÇEŞİTLERİ:

Yarım uyak (Yarım kafiye): Bir ünsüz harfle benzeşen uyaklardır.

Örnek: Sesini – şimdi

Tam uyak (Tam kafiye): Bir ünlü, bir ünsüz harfle benzeşen uyaklardır.

Örnek: Gelin – ilkin

Zengin uyak (Zengin kafiye): Birden fazla ünlü ve ünsüz harfle benzeşen uyaklardır.

Örnek: Taşına – yaşına

REDİF: Dize sonlarında uyaktan sonra gelen okunuşları, yazılışları ve anlamları aynı olan sözcüklere **REDİF** denir.

Örnek: Damarlarında dolaşan (memleketim)

Benim çiğdem kokulu (memleketim)

ŞİİR ÇEŞİTLERİ:

Epik şiir: Karahmanlık şiirleridir.

Lirik şiir: Duyguların coşkunu ve hareketli anlatıldığı şiirlerdir.

Pastoral şiir: Doğayı (tabiatı), köyü, kırları, çiçekleri konu eden şiirlerdir.

Didaktik şiir: Eğitici, öğretici şiirler. Bir konuda bilgi vermek amacıyla yazılan şiirlerdir.

TARTIŞMA (Münakaşa): Bir konu üzerinde karşılıklı olarak olumlu veya olumsuz yönlerinde fikir yürütmek veya savunmak için yapılan konuşmaya ve benzeri "söz düellosuna" **TARTIŞMA** denir.

Çalışmalarda çeşitlilik

Türkçe okuma ve çalışma kitapları ekonomik ve resmi nedenlerle kapsam olarak sınırlı tutulmuştur. Yine de okuma kitabına değişik türden metinler koymaya çalıştık. Aynı şekilde çalışma kitabına da öğrencilerin beğenisini kazanacağı çeşitli türden soru ve çalışmalar koymaya özen gösterdik.

Tüm bunları yaparken çocukların ikidilli olarak geliştiklerini göz önünde tuttuk. Anadili öğretiminde kullanılacak kitapların içeriklerini, öğrenci ve öğretmene yaratıcılık olanağı sunacak, amaçladığı becerileri kazandıracak ve Norveç'in ulusal programda belirlene kazanımları elde etmelerini kolaylaştıracak şekilde düzenlemeye çalıştık.

Dinlemeyi, iyi yazmayı ve konuşmayı, tartışmayı bilen, anadilini, Norveççe'yi ve diğer bildiği dilleri iyi biçimde kullanmaktan zevk alan ve sürekli geliştiren bireyler yetiştirmede payı olabilecek böyle bir çalışmanın içinde yer aldığımız için mutluyuz.

Ortaya koyduğumuz bu eserlerin öğrencilere ve öğretmenlere yararlı olmasını diliyorum. Bu kitapların hazırlanmasında katkısı bulunan herkese içtenlikle teşekkür ederim.

Emin M. Ovat